

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені А.С. МАКАРЕНКА
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
ЗАХІДНОЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ У М. ПЛЗЕНЬ (ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI)
УНІВЕРСИТЕТ ДОКУЗ ЕЙЛЮЛЬ (SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES)**

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
HRYHORII SKOVORODA UNIVERSITY IN PEREIASLAV
SUMY A.S. MAKARENKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
TERNOPIL VOLODYMYR HNATYUK NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
UNIVERSITY OF WEST BOHEMIA (ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI)
DOKUZ EYLUL UNIVERSITY (SCHOOL OF FOREIGN LANGUAGES)**

**МАТЕРІАЛИ
V Міжнародної науково-практичної конференції
«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО:
ТОЧКИ ДОТИКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

**PROCEEDINGS
of the 5th International Scientific and Practical Conference
«CROSS-CULTURAL COMMUNICATION AND TRANSLATION STUDIES:
COMMON ISSUES AND DEVELOPMENT PROSPECTS»**

Переяслав / Pereiaslav – 2022

УДК 81'25:316.77
М58

*Рекомендовано до друку вченою радою Університеті Григорія Сковороди в Переяславі
(протокол № 10 від 26 травня 2022 року)*

Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції: збірник наукових праць (м. Переяслав, 9 червня 2022 року) / Гол. ред. К. І. Мізін; Університет Григорія Сковороди в Переяславі. Переяслав, 2022. 244 с. (Електронна книга).

Редакційна колегія: К.І. Мізін, д-р філол. наук, проф. (гол. ред.), Л.П. Летюча, канд. філол. наук, доц. (заст. гол. ред.), Є.В. Костик, канд. пед. наук, доц. (відп. ред.).

До збірника увійшли матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Міжкультурна комунікація і перекладознавство: точки дотику та перспективи розвитку» у м. Переяслав 9 червня 2022 року.

Матеріали конференції надруковані українською, німецькою, англійською, французькою, російською, білоруською мовами та розподілені у збірнику за секціями, що заявлені у програмі конференції.

Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних спеціальностей.

Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects : the fifth International scientific and practical conference: collection of scientific works (Pereiaslav, June 9, 2022) / Ed. by K.I. Mizin; Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav. Pereiaslav, 2022. 244 p. (Digital book).

This volume includes proceedings of the fifth International scientific and practical conference «Crosscultural communication and translation studies: common issues and development prospects», which took place in Pereiaslav on the 9th of June 2022. The proceedings are published in Ukrainian, German, English, French, Russian and Belarusian, they are grouped according to the conference workshops.

This book is presented for scholars, lecturers, post-graduate students and Philology students.

Відповідальність за достовірність викладених у публікаціях фактів, а також за можливі огріхи щодо технічного оформлення цих публікацій несуть їхні автори.

УДК 81'25:316.77
М58

© Університет Григорія Сковороди в
Переяславі, 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ №1. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Hilda Fanta Cross-cultural communication current issues.....	9
Багацька О. Концептуальні дихотомії сучасного американського казкового дискурсу.....	13
Білокопитова М., Островська К. Особливості використання британської й американської англійської у міжкультурній комунікації.....	17
Буренко Т. The phenomenon of gender in modern theories.....	21
Гладко М. Смешение языковых кодов в телерадиопространстве Беларуси.....	23
Караневич М. Neologisms coined in the course of full-scale Russia-Ukraine war.....	27
Коваленко А. Лінгвопрагматичні особливості конфліктної комунікативної ситуації.....	30
Колесник О. Welcome to Ragnarök або міні-нарис про «оптимізацію» семіосфери.....	33
Коростенські Йіргі Вопросы сопоставительного изучения лексики (чешско-русское сопоставление).....	35
Кулик О. Креолізовані меми як джерело комічного в інтернетній комунікації.....	39
Латигіна Н., Латигіна А. Роль національно-культурних чинників у міжкультурній комунікації.....	44
Левченко Т. Суржик як засіб порушення літературних норм та спотворення журналістських текстів.....	49
Летюча Л. Етнокультурні стереотипи та їх роль у міжкультурній комунікації.....	52
Маюк Е., Балабанова А. Структура и функции контентной воронки в инстаграм.....	55
Мединська С. Культура як основа полікультурної комунікативної компетентності майбутніх фахівців у галузі туризму.....	63
Мізін К. Актуальність методології корпусної лінгвістики для контрастивних фразеологічних студій.....	66
Овсієнко Л. Відхилення від граматичних норм у молодіжному сленгу (на прикладі мови Vong).....	72
Потапенко С. Когнітивне чи лінгвокультурологічне дослідження дискурсу (на матеріалі звернень президента України до національних парламентів).....	76
Старостенко Т. Building successful communication in intercultural context.....	81
Христич Н. Virtual advertising text as a linguistic phenomenon.....	85

СЕКЦІЇ №2-3. ПЕРЕКЛАД ЯК СПОСІБ І ФОРМА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ. ПРОБЛЕМИ РІЗНОЖАНРОВОЇ МІЖМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Бороліс І. Difficulties in conveying comic effect during the translation of American movies.....	89
Корнєєва І. Translation as the form of intercultural communication.....	92

Панченко О. Реалії та їх переклад як засіб вербалізації концепту Америка (на матеріалі твору Гарпер Лі «Іди, вартового постав»).....	95
Романюк С. Communicative strategies for formation of translator's language personality.....	99
Швалюк Т., Кравець С. Переклад як спосіб міжкультурної комунікації у рекламному дискурсі.....	101
Швець О. Революція мовного програмного забезпечення.....	104

СЕКЦІЇ №4-5. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ. СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ТА ЛІНГВОКОГНІТИВНІ ЗАСАДИ ПЕРЕКЛАДУ

Заболотна Т. Переклад як вид міжкультурної комунікації.....	109
Заполовський М., Яремчук Н. Особливості перекладу епітетів у романі Г. Грасса «Бляшаний барабан».....	113
Іваницька Н. Стратегії перекладу аббревіатур англійськомовного медійного дискурсу.....	115
Косович О. Проблема перекладності/неперекладності в історії перекладу та крізь призму сучасних підходів.....	119
Кшановський О. Спільне і відмінне у вживанні лексем на позначення довжини в українській, перській та азербайджанській мовах.....	122
Лактіна Ю. Перекладна відповідність англійської та української лексики для позначення процесів спілкування іноземною мовою та компетенцій користувача.....	127
Литвин І., Нечипоренко Л. Антропоніми та топоніми польськомовного роману А. Галас «Dwie karty» у власній версії його українського перекладу.....	132
Овсієнко Л. Ономасіологічний і семасіологічний зміст поняття «переклад термінів».....	135
Ткаченко Т., Литвин І. Граматичні трансформації у власній версії українського перекладу англійськомовного виступу Емі Кадді “Your body language may shape who you are”.....	138
Фармагей П., Малашук-Вишневська Н. Peculiarities of translating specific linguistic units within online communication segments.....	140
Швець Н. Лінгвокогнітивні механізми метафоричних перетворень при перекладі.....	142

СЕКЦІЇ №6. ПИТАННЯ ХУДОЖНЬОГО Й ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ

Алексенко С. Прагматична адаптація як передумова адекватності перекладу художнього тексту.....	146
Гудкова Н. Фонетико-графічна адаптація при перекладі англійських термінів сфери високих технологій.....	149
Кононенко І. Стратегія доместикації та форматизації як засіб при перекладі кінотекстів.....	154
Коцур С. Відтворення промовистих імен у творах Ч. Діккенса.....	156
Кугай К. Main aspects in field-specific translation.....	164
МакГауен Т. Перекладацькі трансформації в авторському перекладі уривку новели В.Вулф «Будинок із привидами».....	167
Новосад Ю. Фемінізм, українські жінки, перекладознавчий фокус.....	171
Петрик О., Чжан Юньтянь До перекладу звукової картини «Вечорів на хуторі біля Диканьки» Миколи Гоголя.....	174

Рейдало В., Галат К. Конотативно забарвлена лексика в українському перекладі роману Ерін Гантер «Коти-вояки».....	178
Савчук В. Інтеграція трансформацій і просодичних засобів при перекладі екранізації твору Д.Р.Р. Толкіна «Хоббіт: неочікувана подорож».....	180
Скляренко О. Medical Texts and Their Translation.....	185
Тарнавська М. Literary Subtext Insights: Identifying and Interpreting.....	187

СЕКЦІЇ №7-8. ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРНОЇ ТА ЕТНОУНІКАЛЬНОЇ СЕМАНТИКИ. ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ КОНЦЕПТ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ

Борисова Н. Лексичні засоби відтворення емоційного стану персонажів роману Дж. Мойєс «Me before you» в українському перекладі.....	191
Деменчук О. Модель соціального простору людини в англійській лінгвокультурі.....	195
Костик Д. Вербалізація концепту «LOVE» (на матеріалі творів Дж. Ролінг «Гаррі Поттер»).....	199
Петров О. Особливості метафоричної організації концепту нім. SPARSAMKEIT (ощадливість) у німецькій лінгвокультурі (на матеріалі вивчення фразеологічної об'єктивації).....	204
Рудакова Л., Киба Л. До питання відтворення лінгвокультурної та етнокультурної семантики формування соціокультурної компетентності студентів-філологів.....	208
Філоненко Б., Христич Н. Концептуальний підхід до англо-українського перекладу приказок та прислів'їв із зоосемічним компонентом.....	212
Чумак Г., Деркач Г. Стратегії відтворення реалій в українських перекладах С. Кінга.....	215

СЕКЦІЯ №9. ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ПИТАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ

Киба Л. Пандемія коронавірусу у площині іншомовної освіти: лінгводидактичні та інтерпретаційні аспекти.....	220
Костик Є. Формування соціокультурної компетентності у здобувачів вищої освіти під час вивчення іноземної мови.....	223
Свиридюк В. Граматичні особливості національних варіантів німецької мови як передумова для формування міжкультурної компетентності у майбутніх викладачів.....	227
Танана С. Innovation means of teaching in professional training of future teacher-philologists.....	232
Сердюк Н., Мойсіяха Н. Англійські ідіоматичні одиниці у зарубіжній лінгводидактиці.....	237
Швець Т. Оволодіння національними реаліями – шлях до досягнення взаєморозуміння у процесі міжкультурної комунікації.....	240

CONTENTS

SECTION №1. CROSS-CULTURAL COMMUNICATION CURRENT ISSUES

Fanta Hilda Cross-cultural communication current issues.....	9
Bahatska O. Conceptual dichotomies of modern American fairy-tale discourse.....	13
Bilokopytova M., Ostrovska K. The Peculiarities of Using British and American English in Intercultural Communication’.....	17
Burenko T. The phenomenon of gender in modern theories.....	21
Hladko M. Mixing of language codes in the television and radio space of Belarus.....	23
Karanevych M, Kutsa O. Neologisms coined in the course of full-scale russia-Ukraine war.....	27
Kovalenko A. Linguoprgmatic features of a conflict communicative situation.....	30
Kolesnyk O. Welcome to Ragnarök or a mini-essay on the «optimization» of the semiosphere.....	33
Korostenski Yirzhi Issues of comparative study of vocabulary (Czech-russian comparison).....	35
Kulyk O. Creolized memes as a source of the comic in internet communication.....	39
Latygina N. Latygina Alla The Role of National and Cultural Factors in Intercultural Communication.....	44
Levchenko T. Violation of norms through the prism of foreign words in the mass media.....	49
Letiucha L. Ethnocultural stereotypes and their role in intercultural communication.....	52
Maiuk Y. Balabanova Angelina Structure and functions of the instagram content icon.....	55
Medynska S. Culture as basis for multicultural communicative competence of future experts in tourism.....	63
Mizin K. Topicality of corpus linguistic methodology for contrastive phraseological studies.....	66
Ovsiienko L. Deviations from grammatical norms in youth slang (on the example of Vong).....	72
Potapenko S. Cognitive or lingocultural study of discourse? (A case study of Ukrainian president’s addresses to national parliaments).....	76
Starostenko T. Building successful communication in intercultural context.....	81
Khrystych N. Virtual advertising text as a linguistic phenomenon.....	85

SECTIONS №2-3. TRANSLATION AS A MEANS OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION. THE ISSUES OF DIFFERENT GENRES INTERLINGUAL COMMUNICATION CONCERNING TRANSLATION STUDIES

Borolis I. Difficulties in conveying comic effect during the translation of American movies”.....	89
Kornyeyeva I. Translation as the form of intercultural communication.....	92
Panchenko O., Honchar O. Realia and their Translation as a Way of concept AMERICA Verbalisation (based on the Novel “Go Set a Watchman” by Harper Lee).....	95
Romanyuk S. Communicative strategies for formation of translator’s language personality.....	99

Shvaliuk T. Translation as a way of intercultural communication in advertising discourse.....	101
Швель О. Revolution of language software.....	104

SECTIONS №4-5. TRANSLATION THEORY AND PRACTICE CURRENT ISSUES. SOCIOLINGUISTIC AND LINGUO-COGNITIVE TRANSLATION PRINCIPLES

Zabolotna T. Translation as a type of intercultural communication.....	109
Zapolovskyi M., Yaremchuk Yu. Translation Features of Epithets in the G. Grass's Novel "The Tin Drum".....	113
Ivanitskaya N. Strategies of translation of abbreviations English-language copper discourse.....	115
Kosovich O. The problem of translation/non-translation in the history of translation and philosophical perspective.....	119
Kshanovsky O. Common and different in the use of the words to denote length in Ukrainian, Persian and Azerbaijan.....	122
Laktina Yu. Translation compliance between English and Ukrainian vocabulary for designation of foreign communication processes and user competence.....	127
Lytvyn I., Nechyporenko L. Anthroponyms and Toponyms of the Polish Language Novel «Dwie Karty» by A. Galas in Our Version of Its Ukrainian Translation.....	132
Ovsienko L. Onomasiological and semasiological contents of the concept of «translation of terms».....	135
Tkachenko T. Grammatical transformations in the own version of the Ukrainian translation of the English speech "Your body language may shape who you are".....	138
Farmahei P., Malashchuk-Vyshnevsk N. Peculiarities of translating specific linguistic units within online communication segments.....	140
Shvets N. Linguo-cognitive mechanisms of metaphorical transformations during translation.....	142

SECTION №6. FICTION AND BRANCH-WISE TRANSLATION ISSUES

Aleksenko S. Pragmatic Adaptation as a Prerequisite for Adequacy of Translation of a Literary Text.....	146
Gudkova N. Phonetic and graphic adaptation in the translation of English high technology terms.....	149
Kononenko I. The strategy of domestication and formatting as a tool in the translation of film texts.....	154
Kotsur S. Reproduction of eloquent names in Charles Dickens' novels.....	156
Kugai K. Main aspects in field-specific translation.....	164
McGowan T. Transformational Analysis of the Translation of the Abstract from the Story by V. Wolf "A Haunted House".....	167
Novosad Yu. Conference abstract topic: Feminism, Ukrainian women, translation studies focus.....	171
Petryk O., Chzhan Yuntyan About the translation of sound picture of the world of the collection of Mykola Gogol «Evenings on a Farm Near Dikanka».....	174
Reidalo V. Halat K. Vocabulary with Connotative Marking in the Ukrainian Translation of Erin Hunter's Novel "Warriors".....	178
Savchuk V. The integration of translation transformations and prosodic means in the film adaptation of J.R.R. Tolkien's novel "The Hobbit: an unexpected journey".....	180

Скляренко О. Medical Texts and Their Translation.....	185
Tarnavska M. Literary Subtext Insights: Identifying and Interpreting.....	187

SECTIONS №7-8. LINGUOCULTURAL AND ETHNO-UNIQUE MEANING REPRODUCTION ISSUES. LINGUOCULTURAL CONCEPT AS A TRANSLATION PROBLEM

Borysova N. Vocabulary of reproducing the characters' emotional state of J. Moyes's novel "Me before you" in Ukrainian translation.....	191
Demenchuk O. Models of person's social space in English linguocultural.....	195
Kostyk D. Verbalization of the concept of "love" (based on the fantasy novel Harry Potter and the Deathly Hallows by J. K. Rowling).....	199
Petrov O. Peculiarities of metaphorical organization of the concept Germ. SPARSAMKEIT (THRIFT) in the German linguoculture (on the material of the study of the phraseological objectification).....	204
Rudakova, L., Kyba, L. Rendering linguistic, cultural and ethno-unique semantics: developing students' sociocultural competence.....	208
Filonenko B., Khrystych N. Conceptual approach to English-Ukrainian translation of proverbs and sayings with zoosemic component.....	212
Chumak H., Derkach H. Strategies of conveying realia in Ukrainian translations of Stephen King.....	215

SECTION №9. LINGUO-DIDACTIC ISSUES OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION AND TRANSLATION

Kyba L. Coronavirus pandemic: language education, second language acquisition, and interpretative aspects.....	220
Kostyk Ye. Forming social-cultural competence of higher education applicants in the study of foreign language.....	223
Tanana S. Innovation means of teaching of future teacher-philologists.....	227
Serdiuk N. English idioms in foreign linguodidactics.....	232
Svyrydiuk V. Grammatical features of national variants of the German language as a prerequisite for the development of intercultural competence of future teachers.....	237
Shvets T. Mastering national realities – the way to achieve mutual understanding in the process of intercultural communication.....	240

СЕКЦІЯ № 6. ПИТАННЯ ХУДОЖНЬОГО Й ГАЛУЗЕВОГО ПЕРЕКЛАДУ

SECTION № 6. FICTION AND BRANCH-WISE TRANSLATION ISSUES

Світлана Алексенко
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики
Сумський державний педагогічний університет
(Суми, Україна)

ПРАГМАТИЧНА АДАПТАЦІЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА АДЕКВАТНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

У сучасному глобалізованому суспільно-культурному просторі особливо гострою стає необхідність збереження автентичності та ідентичності кожної зі світових національних культур. Принципи професійного адекватного перекладу, які полягають у збереженні соціокультурних та ціннісних орієнтирів певного менталітету у мові-перекладі, є основоположними при перекладі художніх творів, адже останній потребує адаптації згідно з потребами культури цільової мови.

Переклад художнього тексту як твору з високою інформаційною насиченістю – фактуальною, емотивно-спонукальною, концептуальною – є видом перекладацької діяльності, головним завданням якого виступає породження мовою перекладу мовного твору, здатного викликати художньо-естетичний вплив на читача (Комиссаров 1990, 102). Звичайно, саме з міркувань збереження художності, наслідування стилізації за законами мови оригіналу, що неприйнятні мові перекладу, є виключеним, адже призводить до формалізму, хоча й точному у мовному вимірі, проте слабкому у художньому сенсі. Художній переклад базується на оригіналі, залежить від нього, але в той же час має відносну самостійність, тому що стає фактом мови, якою перекладається. Тож перекладений художній твір в іншій культурі має дещо іншу специфіку. Безпосереднім об'єктом перекладацької діяльності є не сам текст як упорядкована сукупність мовних одиниць, а його зміст, який, як відомо, не дорівнює сукупності значень цих одиниць.

Якійсний художній переклад виконується не стільки через винайдення лексичних і синтаксичних відповідностей, скільки за рахунок творчих досліджень художніх співвідношень, у порівнянні з якими мовні відповідності відіграють підпорядковану роль. Кожний переклад, у тому числі і художній, будучи відтворенням твору, створеного однією мовою, засобами іншої мови, ставить питання точності, повноцінності або адекватності передачі художніх образів за допомогою прагматичної адаптації.

Адаптація як невід'ємна складова процесу перекладу може виступати і як прийом перекладу, і як його стратегія. Гарусова О. В. розглядає адаптацію, з одного боку, як перекладацький прийом, що полягає в заміні невідомої

рецепторові інформації відомою (Гарусова 2007, 70). Використання цього прийому при перекладі обумовлено ситуативними розбіжностями в структурах та рівнях мови-джерела і мови-перекладу. А з іншого боку, адаптація розуміється дослідницею як стратегія орієнтації перекладача на культуру носіїв мови перекладу: перекладач як суб'єкт комунікативного акту робить заміни в синтаксисі, національно маркованій лексиці і стилістичних характеристиках тексту, асимілюючи останній за соціокультурною ознакою (там само, 96).

У працях зарубіжних вчених дихотомія «прийом – стратегія» постає в іншій формі. По-перше, перекладацька адаптація розуміється як комплекс прийомів, що застосовується в будь-якій ситуації, коли контекст вихідного тексту не існує в культурі реципієнтів, і тому його треба зробити зрозумілим для цільової аудиторії через процеси апроксимації та оновлення (Sanders 2006, 19). В цьому випадку адаптація використовується для досягнення еквівалентності ситуацій. По-друге, виділяють локальну і глобальну адаптацію, визначення яких можна співвіднести, на наш погляд, з термінами «прийом» і «стратегія». Так, локальна адаптація застосовується для окремої частини тексту оригіналу, яка передбачає певні перекладацькі трансформації; глобальна адаптація застосовується до всього тексту і спрямована на реконструкцію мети, функцій і комунікативного впливу вихідного тексту (Baker, Saldanha 2011, 41).

Учені зазначають, що цілню і наслідком прагматичної адаптації має бути співвіднесеність прагматичного ефекту тексту-джерела з прагматичним ефектом тексту перекладу: текст перекладу повинен здійснювати на читача такий самий прагматичний / емоційний / вольовий вплив, що й текст-джерело (Volkova, Zubenina 2015, 96).

Досягнення адекватності як головної мети художнього перекладу здійснюється через вдале застосування перекладацьких трансформацій. На матеріалі порівняльного аналізу текстів оригіналу та перекладу роману Деніела Кіза «Квіти для Елджернона» у виконанні В. Й. Шовкуна розглянемо деякі приклади застосування прийомів прагматичної адаптації з огляду на політкоректність. Феномен політкоректності в романі проявляється на мовному рівні в межах таких тематичних груп, як «соціальні вади», «релігія», «людські вади», «сексуальна орієнтація», «соціальний статус», а уривки тексту-оригіналу з пейоративним значенням піддаються певним лексичним та граматичним трансформаціям. Наведемо приклади: 1) *Alice was laughing hysterically at Fay's suggestion that we all join a nudist colony, and she leaned over and accepted a drink that Fay poured for her.* – *Аліса істерично засміялася, коли Фей запропонувала, щоб усі ми приєдналися до колонії нудистів, потім нахилилася й узяла чарку з джином, який Фей налила для неї.* У наведеній відповідності уривків тексту-джерела та тексту перекладу застосовано лексико-семантичну заміну (прийом конкретизації) для додання американського колориту в контекст; 2) *She took two glasses from my kitchen and poured some gin into each. “Here,” she said, “this'll make you feel better”.* – *Вона взяла дві склянки з моєї кухні й налила потроху джину в кожен. – Випий, - сказала вона, - і ти почуватимешся краще:* перекладач застосовує модуляцію (*here* – *випий*) та синтаксичне уподібнення, або дослівний переклад (*this'll make you feel better* – *і ти почуватимешся*

краще). Модуляція викликана необхідністю привести у відповідність розходження прагматичних значень у двох мовних системах, дослівний переклад – навпаки: їх збігом; 3) *“It was evil when Adam and Eve ate from the tree of knowledge. It was evil when they saw they was naked, and learned about lust and shame. And they were driven out of Paradise and the gates was closed to them. If not for that none of us would have to grow old and be sick and die.”* – *Адам і Єва вчинили погано, коли зірвали і з’їли яблуко з дерева пізнання. Вони вчинили погано, коли побачили себе голими й довідалися про хіть і сором. І Господь вигнав їх із Раю й зачинив за ними ворота. Якби цього не сталося, ніхто з нас не ставав би старий і не знав, що таке хвороби.* Біблійна історія Адама та Єви, які позбулися щастя жити в раю в обмін на знання та розум, прямо перегукується з історією головного персонажа роману Чарлі, який перестав відчувати щастя життя після того, як його розумові здібності внаслідок хірургічного експерименту зросли втричі. У тексті перекладу було використано чисто граматичні заміни (прийом переміщення *It was evil – вчинили погано, the gates was closed to them – зачинив за ними ворота*, комплексне використання прийомів переміщення та додавання *they were driven out of Paradise – Господь вигнав їх із Раю*, модуляція у комплексі з прийомом додавання (*and be sick and die – і не знав, що таке хвороби*), при чому порушення граматичних норм в міркуваннях героїні Фанні Бірден (наприклад, «...when they saw they was naked», «and the gates was closed to them»), так само, як і в записах Чарлі, що веде щоденні звіти для фіксації темпів свого інтелектуального розвитку, передаються в тексті перекладу за допомогою прийому компенсації на лексичному рівні в інших місцях твору.

Отже, перекладацькі трансформації на лексичному та граматичному рівнях наближають прагматичний ефект тексту перекладу до прагматичного ефекту тексту-оригіналу, що робить художній переклад для україномовного читача максимально адекватним задумці автора: описавши негативні зміни у відношенні оточуючих до головного персонажа Чарлі Гордона у міру того, як покращуються його інтелектуальні здібності, створити глибоко психологічну характеристику його образу та передати основну ідею твору. Мова перекладу роману передає ідіостиль автора, а прагматична адаптація сприяє тому, що переклад не сприймається як чужорідний.

ЛІТЕРАТУРА

Гарусова, Е.В. (2007). *Интерпретативные позиции переводчика как причина вариативности перевода.* (Дис. ... канд. филол. наук.) Тверской государственный университет.

Комиссаров, В.Н. (1990). *Теория перевода (лингвистические аспекты).* Москва: Высшая школа.

Baker, M. Saldanha, G. (2011). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies.* New York: Routledge.

Sanders, J. (2006). *Adaptation and Appropriation.* London, New York: Routledge.

Volkova, T., Zubenina, M. (2015). Pragmatic and Sociocultural Adaptation in Translation: Discourse and Communication Approach. *SKASE Journal of Translation and Interpretation*, 8(1), 89–106.

ІЛЮСТРАТИВНІ ДЖЕРЕЛА

Keyes, D. (2005). *Flowers for Algernon*. San Diego: Harcourt, Brace & World.
Кіз, Деніел. (2015). Квіти для Елджернона. Пер. з англійської В. Шовкун. Харків: Клуб сімейного дозвілля.

Наталія Гудкова
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філології та перекладу
Київський національний університет технологій та дизайну
(Київ, Україна)

ФОНЕТИКО-ГРАФІЧНА АДАПТАЦІЯ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕРМІНІВ СФЕРИ ВИСОКИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Взаємодія двох мов, як пряма, так й опосередкована, часто стимулює перехід елементів з однієї мови до іншої, що сприяє осучасненню мови-реципієнта та розширенню меж її виразних засобів. Варто зазначити, що зазначене явище охоплює не лише загальноповсякденну лексику, а й спеціальну термінологію, зокрема сфери високих технологій. У цьому дослідженні предметом аналізу є фонетичний та графічний рівень освоєння англіцизмів у термінології сфери високих технологій сучасної української літературної мови. Мета статті полягає в тому, щоб встановити особливості процесу фонетико-графічної адаптації англійських запозичень у термінології української сфери високих технологій. Реалізація поставленої мети передбачала вирішення таких завдань: 1) конкретизувати лінгвістичну природу поняття адаптації; 2) схарактеризувати способи передачі фонетичної оболонки іншомовного терміну сфери високих технологій; 3) виділити стадії графічної адаптації термінів-англіцизмів. Методологія дослідження включає використання синхронно-описового методу, метод лінгвістичного спостереження з елементами фонетичного аналізу.

Аналіз мови з погляду її походження дозволяє виділити дві групи слів – іншомовні (неадаптовані) та корінні, в такому випадку споконвічно українські. Іншими є запозичення, які вже освоїлися на всіх рівнях мови-реципієнта. На сучасному етапі базовим джерелом запозичення є англійська мова – мова міжнародної комунікації та сучасних інформаційних технологій.

У лінгвістиці з метою ідентифікації характерних змін, які відбуваються в іншомовному слові у новому мовному контексті, послідовно використовуються терміни *адаптація* та *асиміляція* (Архипенко 2005, Лелека 2010, Сосніна 2005). Первинне їх вживання відсилає до галузі досліджень з біології та етносоціології, де вони передають ідею злиття, залучення чогось в інше середовище. Як мовознавчі терміни *адаптація* та *асиміляція* є інваріантними

**МАТЕРІАЛИ
V МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО:
ТОЧКИ ДОТИКУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

9 червня 2022 року

(Переяслав, Україна)

Комп'ютерна верстка і дизайн –
Є.В. Костик, Л.П. Летюча, Н.В. Швець, Н.В. Борисова, Т.В. Заболотна

Упорядковано на кафедрі іноземної філології,
перекладу та методики навчання
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

**© Університет Григорія Сковороди
в Переяславі, 2022**